

Zásada rozlišování v mezinárodním humanitárním právu v současnosti

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá aktuálními problematickými otázkami, které do aplikace zásady rozlišování vnesla civilizace ozbrojených konfliktů.

Jednou z takovýchto otázek je Ženevskými úmluvami a jejich Dodatkovými protokoly nastavený systém dichotomie kombatantů a civilistů. Odborná veřejnost se v současné době rozchází, co se týče možného zakotvení třetí kategorie tzv. nelegálních kombatantů. Tato diplomová práce zprostředkovává odlišné pohledy na tuto problematiku a právní postavení osob do této kategorie spadající a přináší debatu nad nutností opuštění zavedeného konzervativního přístupu dichotomie.

Jedním z dalších zásadních problémů komplikujících v současné době aplikaci zásady rozlišování je otázka přímé účasti na nepřátelství civilisty, která s sebou přináší ztrátu jinak civilistům garantované ochrany proti cíleným útokům. Úprava této zásadní problematiky je však ze strany kodifikovaného MHP velmi skoupá. ICRC ve snaze usnadnit interpretaci těchto norem vydal „Směrnici k výkladu pojmu přímé účasti na nepřátelství“, ta však byla v některých svých částech podrobena značné kritice odborné veřejnosti. Tato diplomová práce v teorii a na hypotetických příkladech analyzuje a porovnává ICRC navrhovaný přístup a zejména tzv. teorii otáčivých dveří s alternativními přístupy navrhovanými kritikou výkladové směrnice ICRC.

V souvislosti s výše zmíněnými teoretickými otázkami se diplomová práce ve své poslední části věnuje právní analýze problematické situace, jež vyvstala v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na Ukrajině započatým invazí Ruské federace v únoru 2022. Tím je posouzení právního statusu osob, které za využití mobilní aplikace ePPO zasílají ukrajinským ozbrojeným složkám report o poloze ruských vzdušných vojenských objektů. Výsledkem analýzy je zhodnocení takového jednání jako přímé účasti na nepřátelství, což vede k otázkám ohledně právního statusu těchto osob a specifikace časové periody, po kterou ztrácí ochranu jim garantovanou proti cíleným útokům. Ani jedna z těchto otázek však nemá z pohledu odborné veřejnosti jasné řešení. A tedy tato diplomová práce apeluje ve prospěch novelizace kodifikovaného mezinárodního humanitárního práva.

Klíčová slova: zásada rozlišování, nelegální kombatanti, přímá účast na nepřátelství